

I Konwencja Muzyki Polskiej

***Profesjonalna i powszechna edukacja muzyczna
wobec nowych wyzwań***

moderatorzy: Andrzej Rakowski, Andrzej Białkowski

Dyskusja dotyczyła bardzo szerokiego zakresu problemów – od edukacji elementarnej po szkolnictwo wyższe. Poruszano problemy na różnym poziomie ogólności. Przedstawione wnioski nie obejmują całości dyskusji, dotyczą kilku spraw kluczowych w zakresie, szkolnictwa ogólnokształcącego, szkolnictwa muzycznego, a także ogólnej strategii.

Szkolnictwo ogólnokształcące

- szkoła ogólnokształcąca uznana została za podstawowe ogniwo edukacji muzycznej, przede wszystkim przez jej powszechność i możliwość nauczania treści z zakresu kanonu kultury wysokiej.

- nowa podstawa programowa dla szkoły ogólnokształcącej nie jest dokumentem satysfakcjonującym i ukształtowanym na miarę potrzeb nowoczesnej szkoły, różni się od analogicznych dokumentów funkcjonujących w innych krajach. Koncentruje się na transmisji wartości kultury, co jest bardzo ważne, ale niewystarczające. Brak w niej elementów kreatywności. Dominuje wiedza na niekorzyść doświadczenia. Postulujemy korektę nowej podstawy programowej.

- w polskiej oświacie wśród nauczycieli muzyki znaczny odsetek nauczycieli niekwalifikowanych, natomiast nauczyciele kwalifikowani mają często dramatyczne trudności z zatrudnieniem. W czasie dyskusji nauczyciele mówili o konieczności łączenia pracy w wielu szkołach, aby mieć zatrudnienie etatowe, co jest w praktyce niewykonalne. Postulujemy wprowadzenie zasady, aby do prowadzenia zajęć muzycznych w pełnym cyklu kształcenia, wzorem wielu innych krajów, wykorzystywać wyłącznie nauczycieli specjalistów. Dotyczy to także muzyki w nauczaniu zintegrowanym, które jest fundamentem dla edukacji muzycznej.

- trzeba umożliwić prowadzenie przedmiotu *zajęcia artystyczne* w gimnazjum i fakultatywnie w liceum czynnym artystom. Takiej praktyki w polskim szkolnictwie nie ma, natomiast istnieje w innych krajach Europy i jest zalecane przez instytucje europejskie.

- niezbędna jest reforma systemu kształcenia nauczycieli dla szkół ogólnokształcących. Chodzi o powołanie nowych kierunków kształcenia muzyczno-pedagogicznego przygotowujących studenta do radzenia sobie w nowej rzeczywistości edukacyjnej i podejmowania pojawiających się wyzwań. Kształcenie musi być ściśle związane z potrzebami rynku pracy. Szkoły wyższe powinny prowadzić poza działalnością edukacyjną monitoring zmian na rynku pracy i do nich dostosowywać swoje programy.

- inicjacja w kształceniu muzycznym dokonuje się w przedszkolu. Postulujemy obowiązkową obecność profesjonalnych zajęć muzycznych na tym etapie kształcenia.

Szkolnictwo muzyczne

- szkolnictwo muzyczne stanowi bardzo wartościowy dorobek polskiej kultury muzycznej. Szkoły muzyczne I i II stopnia nie wymagają zasadniczych reform, ale koniecznych i pilnych korekt. Przede wszystkim należy dążyć do ukształtowania i pogłębienia własnej tożsamości poszczególnych etapów kształcenia muzycznego.

- należy wrócić do dawnych wzorów, a także wypracować nowe i wdrożyć modele szkół I stopnia, które będą umiejętnie łączyły kształcenie muzyczne z funkcjami społecznymi.

W Polsce istnieje możliwość poszerzenia obszaru kształcenia dla szkół I stopnia. Wynika to z mapy rozkładu szkół muzycznych w całej Polsce, które nie pokrywają równomiernie kraju. Jest to oczywiście związane także z gęstością zaludnienia. Wbrew powszechnej opinii liczba dzieci uczęszczających do tych szkół nie jest duża. Może się zwiększyć wyłącznie poprzez poszerzenie oferty kształcenia. Istniejący w praktyce prawie wszędzie model szkoły profesjonalnej na tym etapie kształcenia nie jest właściwy.

- wyższe szkolnictwo muzyczne znajduje się w toku dostosowywania do wytycznych dotyczących wdrażania procesu bolońskiego. Przy zachowaniu niewątpliwych historycznych

osiągnięć tych szkół powinny one systematycznie dostosowywać się do zmieniającej się rzeczywistości.

Jednym z najpilniejszych zagadnień jest potrzeba dostosowania modelu kształcenia w tych szkołach do nowego rynku pracy i powoływanie nowych kierunków studiów, na które istnieje niewątpliwe zapotrzebowanie.

Postulujemy także dopracowanie modelu kształcenia pedagogicznego funkcjonującego w tych uczelniach.

- nowym zjawiskiem w przestrzeni szkolnictwa wyższego jest powoływanie kierunków artystycznych na uczelniach nieartystycznych. To zjawisko wywołuje wiele dyskusji. Kierunki nauczycielskie istniejące na tych uczelniach nie dążą do wypracowania własnej tożsamości związanej z edukacją, a powielają model istniejący na uczelniach artystycznych, co jest niewłaściwe i rozmija się z celem ich powołania.

Wnioski strategiczne:

- konieczne jest zbudowanie strategii rozwoju sektorów edukacyjnych zajmujących się edukacją muzyczną (szkolnictwo ogólnokształcące, szkolnictwo muzyczne wszystkich szczebli, ruch animacji społeczno-kulturalnej, ośrodki kultury i instytucje kultury). Poza szkolnictwem ogólnokształcącym i muzycznym coraz większego znaczenia w obszarze edukacji nabiera działalność animacyjna, a także działalność edukacyjna ośrodków kultury i instytucji kultury. W czasie dyskusji były ciekawe głosy właśnie z tego obszaru np. z Zamku Królewskiego w Warszawie.

Dotychczasowe reformy w różnych sektorach mają charakter fragmentaryczny, a nie całościowy np. w oświacie dodano 1 godzinę lekcyjną.

- potrzebne jest stworzenie infrastruktury prawnej tworzącej warunki współpracy pomiędzy poszczególnymi sektorami edukacji np. między MEN i MKiDN.

- obecnie istnieje koncentracja na sektorze edukacji formalnej. Potrzebne jest także objęcie finansowaniem z budżetu państwa i budżetów lokalnych sektora edukacji nieformalnej.

- konieczne jest wspieranie autonomii poszczególnych obszarów edukacji muzycznej. Efektywność rynku edukacyjnego jako całości zależy od budowania autonomii poszczególnych jego sektorów.

W przedstawionych wnioskach skoncentrowano się na analizie i doskonaleniu poszczególnych obszarów edukacyjnych. Nie został podjęty wątek aksjologiczny, który ma pierwszoplanowe znaczenie w realizacji wszystkich naszych postulatów. Wymaga on pilnej, osobnej refleksji. Szczególnie ważny jest w obszarze kształcenia nauczycieli.

Sprawozdanie sporządziła

Zofia Konaszkiewicz